

אם אין אנו מכירים שכל עקר הצורך לתלמודם של השמות, של המדות ושל הספירות, הוא כדי שנגדע שאנו צריכים להתדבק במדותיו של מקום, ושאנו יכולים להתדבק בהן, ושאין אנו יכולים להתדבק בגבורה של מעלה בלא השאיפה למדותיו. אם אין אור זה פרוש לפנינו, אין אנו מכירים כלל את כל התכן של חכמת המדות, של יסוד הספירות

מלמדת היא לנו החכמה האלהית את המדות, את הספירות האלהיות, כדי לדעת שבמדותיו של הקדוש ברוך הוא אנו צריכים להתדבק.

והאצילות, של הנושא היסודי של מעשה מרפא.

1. The divine philosophy [the Cabbalah] teaches us the attributes of God, the divine *sefirot*, that we may know it is for us to link our lives with the attributes of the Holy One, praised be He.

2. We must study God's names, His attributes, the *sefirot*, so that we know it is incumbent on us to cleave to the attributes of God, that we have the capacity to cleave to them, and that we cannot cleave to God in His awesome transcendence. If this is not clear to us then we have no understanding of the concept of the divine attributes, of the basic meaning of the *sefirot*, and of the fundamental significance of the mysteries of the "chariot."*

22 השמים על הארץ: כי אם שמר תשמרון את כל המצוה הזאת אשר אנכי מצוה אתכם לעשותה לאהבה את יהוה אלהיכם ללכת בכל דרכיו ולדבקה

23 ב:

Hashem, Hashem, God, Compassionate and Gracious, Slow to Anger, and Abundant in Kindness and Truth; Preserver of Kindness for thousands of generations. Forgiver of Iniquity, Willful Sin, and Error, and Who Cleanses ...

ה' קל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת. נצר חסד לאלפים נשא עון ופשע וחטאה ונסה ...

ה'תש"ח חלק א'

5)

Rebbe Chama bar Chanina said: "What is the meaning of the verse, 'The Lord your God, shall you follow' (Devarim 13:5)? Is it possible for a person to walk and follow the *Shechinah* [the Divine Presence]?"

ואמר רבי חמא בר חנינא מאי דכתיב אחרי ה' אלקיכם תלכו וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכניה? ...

Rather this teaches us to follow God's attributes: just as He clothes the naked, as it is written: "And God made for Adam and his wife garments of skin, and He clothed them" (Bereishit/Genesis 3:21), so too must you clothe the naked.

אלא הלך אחר מידותיו: מה הוא מלביש ערומים דכתיב ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, אף אתה הלבש ערומים;

God visits the sick, as it is written: "God appeared to him [Avraham/Abraham who was recovering from his circumcision] in the plains of Mamre" (Bereishit 18:1), so too must you visit the sick. God comforts the mourning, as it is written:

הקב"ה ביקר חולים דכתיב וירא אליו ה' באלוני ממרא, אף אתה בקר חולים;

These blessings echo the wording of Psalms 146:7-8: "The LORD sets captives free; the LORD gives sight to the blind; the LORD raises those bowed down." To the extent possible, our sages have avoided using original phraseology in prayer. They greatly preferred to use biblical idioms, for what right does man have to address the King of kings with his limited vocabulary? Only the prophets, who conversed with God and to whom the Infinite Will was revealed, had the proper idiomatic forms and sentence structure that could reliably be used in prayer. The more we rely on the precedence of the prophets, instead of on our own wording, the more secure we are in our liturgical approach to God.

A second reason these terms are employed is that they have moral and ethical connotations. God heals the blind, frees the prisoners, lifts up the oppressed. Each utterance of praise is filled with an ethical motif, a moral principle that must also be realized by man himself. When we pronounce these *berakhot*, we not only thank God for the normal physiological functions of man, but we acknowledge God's all-inclusive morality and announce publicly our commitment to imitate His ways.

ברכות ל'טו

עין אי"ה

כ. "רק שפתיה נעות", מכאן למתפלל צריך שיחתוך בשפתיו. "וקולה לא ישמע", מכאן למתפלל שלא ישמיע קולו בתפילתו. תכלית התפילה היא התגברות השלימות הפנימית, בהתחזקות הנפש הרוחנית, ע"י התקרבותה לציור האמיתי האפשרי לה בהכרת יוצרה והבנת יחשה לריבון כל העולמים. והנה יסוד הדעת הוא להבין שאם שתכלית השלימות היא השכל וההכרה האמיתית, אבל א"א שיבא לתכלית הנשגבה הזו כ"א כשישתמש עם כל כוחותיו וכשרונותיו לזה, דהיינו שישתמש בהרגש במקום שצריך הרגש, וישתמש בפעולות במקום שצריך פעולות שע"י ישתלם השכל ותתברר ההכרה ותביאהו התפילה לשלימות תכליתה. ע"כ צריך שיחתוך בשפתיו, להורות שתבא לו שלימות המדעית ע"י פעולותיו הגופניות, הצריכות להשתלמות הציור.



תמונת מרן ה"חפץ חיים"
ערב נסיעתו המתוכננת לארץ ישראל

2

הקדמה

ל'הגות חסד

יתברך הטוב והמיטיב המתחסד עם כל בראיו, כדכתיב (תהלים קל"ו כ"ה): "נתן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו", וביותר לבני ישראל עם קרובו האהובים לו מאד, עד שקראם בשם "בנים" ו"חלק ד" וצום ללכת בדרכיו, שהם דרכי החסד והרחמים והחנינה, וכדכתיב (דברים י' י"ב): "ועתה ישראל מה ה' אליהך שואל מעמך כי אם ליראה וגו' ללכת בכל דרכיו". ואיתא בספרי (פרשת עקב פסוק מ"ט): אלו דרכי הקדוש ברוך הוא, שנאמר (שמות ל"ד ו'): "ד' אל רחום וחנון". ואומר (יואל ג' ה'): "כל אשר יקרא בשם ה' ימלט". איך אפשר לו לאדם לקרא בשם ה' אלא מה המקום נקרא רחום וחנון, אף אתה הו' רחום וחנון ועושה מתנת חנם לכל וכו'. ולא פעם אחת הזהיר אותנו השם יתברך על זה, כי אם בשמונה מקומות אמר כענין הזה. [בעקב פרשה א' פסוק ו', ובחמישי פסוק י"ב, ובשביעי פסוק כ"ב, ובראה פרשה שלישי פסוק ה' ע"ן שם בפרוש רש"י, ובשפטים פרשה חמישי פסוק ט', ובתבוא פרשה שלישי פסוק י"ז, ובששי פסוק ט', ובנצבים פרשה שביעי פסוק ט"ז]. ולבד זה כל התורה מלאה מזה, כאשר נבאר הכל אם ירצה ה' לקמן.

Perhaps this elaborate emphasis in the Book of Genesis on God's creation was meant to be converted into a moral challenge to man, that as God created, so should man. The foundation of our morality is: "And you shall walk in His ways" (Deut. 28:9),⁷ that we imitate God. Man, like God, is often faced with *tohu vavohu* (utter desolation) and he does not know where to begin. He doubts his ability to say *Yehi or* ("let there be light"). It seems that the world can never be illuminated, such is the prevailing gloom (*hoshekh*). Yet man is bidden by the principle of *imitatio Dei* to create, to be a *shutaf* (partner) in *Yetzirah*, fashioning form out of chaos. Of course, man does not create *ex nihilo*, as did God, though at times it seems to man that his task is as formidable as if it were *yesh me'ayin* (from absolute nothing).

Man must be creative in both the material (*eretz*) and the spiritual (*shamayim*) realms. There are diseases to conquer (*verapo yerape*, Ex. 21:19), rivers to control, miseries to extirpate (*vekhivshuha*, Gen. 1:28). Conquering and settling Eretz Yisrael, *kibbush veyishuv ha'aretz*, are also *mitzvot* of *yetzirah*. The Torah tells us that particular territories were assigned to each nation, not only to the Jews, for them to develop according to their creative genius, while Eretz Yisrael was assigned to the Jews (Deut. 32:8, 9).⁸

2) "As I held that young sapling in my hands," Rav Kook replied, "I remembered how the Sages elucidated the verse, 'Follow the Eternal your God... and cling to Him' (Deuteronomy 13:5). They asked:

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100

Is it possible for flesh and blood to ascend to the heavens and cling to the Shechinah, about Whom it is written, "For the Eternal your God is a consuming fire" (Deuteronomy 4:24)?

Rather, understand the verse as follows: At the beginning of creation, the Holy One engaged in planting, as it says, "God planted a garden in Eden" (Gen. 2:8). Similarly, when you enter in the Land of Israel, you should first engage in planting, as it is written, "When you will come into the Land, you shall plant all types of fruit trees" (Leviticus 19:23). (*Vayikra Rabbah* 25:3)

"When I grasped that tender sapling in my hands and prepared to plant it in the holy earth," Rav Kook continued, "I contemplated these words of the Sages. I felt as if, at that very moment, I was clinging to the Shechinah, and I was overwhelmed with feelings of awe and reverence!"

3) Commenting on the phrase, "and there was evening" (Genesis 1:5), the Midrash (Gen. Rabbah 3:7) states:

R. Judah b. R. Simon said: "Let there be evening (*yehi erev*)" is not written here, but "and there was evening (*va-yehi erev*). Hence we know that a time order existed before this. R. Abbahu said: This proves that the Holy One, blessed be He, went on creating worlds and destroying them until He created this one and declared, "This one pleases Me; those did not please Me."

(4)

כ"ט / קדש

6

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־כָּל־עֵדֶת בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדָשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם:



אור החיים י"ט:ב

עוד ירצה על זה הדרך: קדשים תהיו לשון עתיד, פרוש אין הפסק למצוה זו, כי כל שער מהקדשה אשר יכנס עדיו
ישנו בגדר הכנסת שער אחר למעלה ממנו, כי אין שעור להדרגות הקדשה המזמנת לכל הרוצה לטול את השם.
וצא ולמד ממדרגות הנביאים זו למעלה מזו, ומשה עולה על גביהן, ואולי שיכול להיות הדרגה גדולה מנשיה, והוא
מדרגות מלכנו משיחנו המעטר בעטרי עטרות, כמובן מפסוק (ישעיה יא:ב) "ונסה עליו רום ה'" וגו'

אור החיים י"ט:ב

דרישה לזכון המדות

12

ב. הדרישה לזכון המדות

אינה נפסקת מעולם, כי גם אם זכך האדם את מדותיו בהיותו
במעמד רוחני ממצע, כשמתגדל מוציא הוא תעלומות חיים
ממעמקי התהו, שבאים אצלו לידי גלוי נפשי, ואלה החלקים
עדין לא נתבררו מעולם, וצריכים תמיד זכון חדש. ומתוך
כך צדיקים שאין הגדול פוסק מהם, שהרי הם הולכים מחיל
אל חיל, עוסקים תמיד בתשובה בפעל, שאחד מחלקיה
החשובים הוא זכון המדות וברונן.

דברים יא עב

(כב) ולדבקה בו. אמר ר"א בסוף *, והוא סוד גדול.

רמב"ם
3

שחרית לחול - קריאת התורה 161

The *תורה* is placed on the *שולחן* and the *גבאי* calls a *כֹּהֵן* to the *תורה*. See laws 380-394.

וְתִגְלֶה וְתִרְאֶה מַלְכוּתוֹ עָלֵינוּ בְּזִמְנֵי קָרֹב, וַיִּחַן פְּלִיטָתָנוּ וּפְלִיטַת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל
לְחַן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרַעְיוֹן וְנִאֲמַר אָמֵן. הַכֹּל הָבָה גָּדֹל לֵאלֹהֵינוּ וְתֵנוּ כְּבוֹד לַתּוֹרָה.
* בְּהֵן קָרֹב, יַעֲמֹד (פְּלוּנִי בֶן פְּלוּנִי) הַבְּהֵן.

If no *כֹּהֵן* is present, a *לוי* or *יִשְׂרָאֵל* is called up as follows:

/אֵין כֹּהֵן כָּאֵן בְּהֵן, יַעֲמֹד (פְּלוּנִי בֶן פְּלוּנִי) בְּמָקוֹם בְּהֵן./

בְּיוֹם שֶׁנֶּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּקִדְשָׁתוֹ.

גבאי followed by the *דברים*:

וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בִּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם.

דברים

The appropriate *תורה* portions are to be found from page 1056.

The *עולה* shows the section to be read. The *עולה* touches the scroll at that place with the *טלית* of his *ציצית*, which he then kisses. Holding the handles of the scroll, he says:

עולה: בָּרְכוּ אֶת יְהוָה הַמְּבָרֵךְ.

קדל: בְּיוֹם יְהוָה הַמְּבָרֵךְ לְעוֹלָם וָעֶד.

4